

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 124/2015-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. marca 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom Mgr. Martinom Paškalom, Záhradnícka 27, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 Cob 107/2014-114 z 30. septembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. februára 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. Martinom Paškalom, Záhradnícka 27, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Cob 107/2014-114 z 30. septembra 2014 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka ako navrhovateľka sa návrhom na začatie konania podaným Okresnému súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) domáhala proti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporca“) zaplatenia sumy 180 € s príslušenstvom.

Odporca po podaní návrhu na začatie konania uhradil sťažovateľke žalovanú sumu 180 € s príslušenstvom, ako aj sumu 52,60 € z titulu trov právneho zastúpenia sťažovateľky.

Sťažovateľka v nadväznosti na úhrady vykonané zo strany odporcu zobrala svoj návrh späť a navrhla konanie vo veci zastaviť, pričom v späťvzatí návrhu uviedla, že odporca uhradením sumy 52,60 € z titulu trov právneho zastúpenia uhradil len časť jej trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a písomné podanie vo veci) a dosiaľ neuhradil trovy právneho zastúpenia za ďalšie dva úkony právnej služby (vyjadrenie k odporu a späťvzatie návrhu) spolu v sume 52,60 €, a navrhla, aby na ich úhradu bol odporca zaviazaný podľa § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Okresný súd uznesením č. k. 23 Cb 131/2013-102 zo 17. februára 2014 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) konanie vo veci z dôvodu späťvzatia návrhu sťažovateľkou zastavil, rozhodol o vrátení súdnych poplatkov a odporcovi uložil povinnosť nahradiť

sťažovateľke trovy konania, len pokiaľ ide o rozdiel medzi uhradeným a vráteným poplatkom, pričom sťažovateľke nepriznal náhradu z titulu trov právneho zastúpenia uplatnenú v späťvzatí návrhu z dôvodu, že tieto jej už podľa okresného súdu boli uhradené.

Krajský súd na odvolanie sťažovateľky napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu v časti výroku o trovách konania a v podstatnej časti odôvodnenia svojho uznesenia uviedol:

„Z obsahu spisu je zrejmé, že odporca dňa 04. 02. 2014 uhradil navrhovateľovi spolu s uplatnenou istinou a jej príslušenstvom aj trovy právneho zastúpenia vo výške 52,14 eur (č. l. 79 spisu), čo bolo dôvodom, že súd prvého stupňa navrhovateľovi v napadnutom uznesení náhradu trov právneho zastúpenia nepriznal. Odvolací súd sa s týmto dôvodom nepriznania náhrady trov za navrhovateľom uplatnené úkony právnej služby stotožnil, pričom v súvislosti s jeho námietkou, že súd podľa ust. § 146 ods. 2 veta druhá O. s. p. mal rozhodnúť o náhrade trov právneho zastúpenia navrhovateľa vzniknutých mu od podania odporu, odvolací súd poukazuje na ust. § 150 ods. 2 O. s. p. (drobný spor podľa § 200a a 200e O. s. p.), uplatnenie ktorého je v danom prípade namieste s prihliadnutím na neprimeranosť navrhovateľom žiadaných trov právneho zastúpenia voči pohľadávke tvoriacej predmet tohto sporu, ktorý v dôsledku uhradenia dlžnej sumy odporcom odpadol. Vzhľadom na uvedené odvolací súd v danom prípade považoval odporcom dňa 04. 02. 2014 uhradenú náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 52,14 eur za primeranú s tým, že nad túto sumu navrhovateľovi náhradu z uvedených dôvodov nie je možné priznať.

Z uvedených dôvodov odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutom štvrtom výroku o náhrade trov konania ako vecne správne potvrdil podľa ust. § 219 ods. 1 O. s. p.“

Sťažovateľka v podstatnej časti svojej sťažnostnej argumentácie uviedla:

„Podľa § 150 ods. 2 O. s. p., ak sú trovy konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť.

Sťažovateľka v prvom rade namieta, že Krajský súd v Bratislave sa stotožnil s dôvodom nepriznania náhrady trov konania za dva úkony právnej služby (vyjadrenie

k odporu a späťvzatie) Okresného súdu Bratislava III. Sťažovateľke nie je zrejmé s čím sa mal Krajský súd v Bratislave stotožniť, keď Okresný súd Bratislava III nedôvodil tým, že dva úkony neprizná z dôvodu neprimeranosti náhrady trov konania, ale ich nepriznal chybné sa domnievajúc, že už boli uhradené dňa 04. 02. 2014. Krajský súd v Bratislave svojim uznesením rozhodoval podľa nového zákonného ustanovenia (ust. §150 ods. 2 O. s. p.), pričom sťažovateľke svojim postupom odňal možnosť sa k uvedenej právnej skutočnosti vyjadriť.

Sťažovateľke taktiež nie je zrejmé, prečo Krajský súd v Bratislave považoval trovy vo výške 104,74 eur za neprimerané voči pohľadávke (102,32 eur + 102,58 eur) 204,90 eur. Sťažovateľkou uplatnená náhrada trov právneho zastúpenia iba mierne prevyšovala polovicu výšky pohľadávky, ktorú spoločnosť [REDACTED] v deň pojednávania sťažovateľke uhradila. Krajský súd v Bratislave vôbec nezobral do úvahy, že spoločnosť [REDACTED] opomenúc akúkoľvek elementárnu slušnosť, uhradila pohľadávku až v deň pojednávania, pričom Okresný súd Bratislava III oznámil sťažovateľke a jej právnemu zástupcovi, že sa bude odročovať, pritom s týmto pojednávaním vo svojom rozvrhu práce rátali a za túto skutočnosť nebola vôbec spoločnosť [REDACTED] postihnutá, hoci to O. s. p. umožňuje. Napokon bola postihnutá za svoj úspech sťažovateľka, ktorej nebola priznaná náhrada za dva regulárne úkony právnej služby z dôvodu neprimeranosti trov konania k výške pohľadávky. Táto neprimeranosť nebola Krajským súdom v Bratislave žiadnym bližším spôsobom zdôvodnená, iba bola jednoducho konštatovaná, čo vykazuje znaky arbitrárnosti rozhodovania Krajského súdu v Bratislave...“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 Cob/107/2014-114 zo dňa 30. 09. 2014 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 Cob/107/2014-114 zo dňa 30. 09. 2014 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľke sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia v sume 296,44 €, ktorú je povinný zaplatiť Krajský súd v Bratislave na účet právneho zástupcu sťažovateľky...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu, ktorým bolo v odvolacom konaní potvrdené uznesenie okresného súdu o zastavení konania v časti jeho výroku o trovách konania, ktoré je podľa nej arbitrárne, založené na nesprávnych skutkových a právnych záveroch a nedostatočne odôvodnené.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako i práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou tvrdené porušenie označených práv tým, že vo veci konajúci krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu v jeho odvolaní napadnutom výroku o trovách konania aplikujúc § 150 ods. 2 OSP bez toho, že by sťažovateľku na svoj zámer aplikovať označené ustanovenie upozornil a dal jej možnosť sa k jeho aplikácii vyjadriť. Sťažovateľka zároveň namieta aj nedostatočne ozrejmené dôvody v

napadnutom uznesení krajského soudu, pre ktoré krajský súd aplikujúc § 150 ods. 2 OSP odobril nepriznanie trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby v sume 52,60 €.

Rozhodovanie o náhrade trov je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (i podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

Z judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010) vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle.

Vo všeobecnosti platí, že spor o náhradu nákladov konania nedosahuje spravidla sám osebe intenzitu predstavujúcu možnosť porušenia základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky nákladov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a ku zrušeniu napadaného výroku o nákladoch konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo.

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov ústavný súd pre účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietané uznesenie krajského súdu.

Pokiaľ sťažovateľka namieta, že krajský súd aplikoval pri svojom rozhodovaní, na rozdiel od okresného súdu, ustanovenie § 150 ods. 2 OSP bez toho, že by o svojom úmysle aplikovať označené ustanovenie informoval sťažovateľku, a tým jej dal možnosť sa vyjadriť k jeho aplikácii, ústavný súd uvádza, že bolo vo výlučnej právomoci všeobecného súdu, či označené ustanovenie bude aplikovať alebo nie. Pri posúdení ústavnosti aplikácie § 150 ods. 2 (aj ods. 1 OSP) je vždy podstatnou skutočnosť, či všeobecný súd svoj postup riadne odôvodnil, teda či uviedol okolnosti, ktoré ho viedli k odchýleniu sa od všeobecných zásad rozhodovania o trovách konaniach (v danom prípade od zásady vymedzenej v § 146 ods. 2 druhej vete OSP).

Po preskúmaní uznesenia krajského súdu ústavný súd nezistil, že by posudzované uznesenie krajského súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené, a to ani osobitne vo vzťahu k aplikácii § 150 ods. 2 OSP.

Ústavný súd konštatuje, že aj keď krajský súd pochybil tým, že sťažovateľku neinformoval o svojom úmysle aplikovať ustanovenie § 150 ods. 2 OSP, charakteristickým znakom ktorého je oprávnenie súdu na použitie výnimky so všeobecnej zásady rozhodovania o trovách konania, pričom aplikácia tohto ustanovenia je za splnenia zákonných podmienok v plnej diskrečnej právomoci súdu, v okolnostiach daného prípadu sa uvedené pochybenie nepremietlo v samotných záveroch krajského súdu a ich odôvodnení, ktoré sú ústavne konformné.

Ústavný súd preto konštatuje, že sťažovateľkou namietané pochybenie krajského súdu pri rozhodovaní o náhrade trov prvostupňového konania zjavne nemá ústavnú relevanciu. Ústavný súd zastáva názor, že v danom prípade nejde o pochybenie takej intenzity, na základe ktorého by mohol po prípadnom prijatí sťažnosti reálne dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Opačný prístup k posudzovaniu námietok sťažovateľky by v konečnom dôsledku smeroval

k spochybňovaniu ústavného postavenia ústavného súdu ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) a vyúsťoval do jeho vnímania ako riadnej (príp. mimoriadnej) opravnej inštalácie v rámci sústavy všeobecných súdov.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd zároveň poukazuje na to, že v danom prípade sťažnosť sťažovateľky smeruje proti rozhodnutiu o trovách konania v sume 52,60 €. Podľa názoru ústavného súdu pri takejto hodnote konania, s výnimkou extrémnych vybočení všeobecných súdov pri ich rozhodovaní, je úspešnosť sťažnosti vylúčená. Ústavný súd zastáva názor, že v takýchto prípadoch nad základným právom na súdnu ochranu a právom na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) prevažuje záujem na vytvorení systému, ktorý umožní súdom efektívne a v primeranej dobe poskytovať ochranu označeným právam v konaniach, ktoré sú svojou povahou skutočne zložité po vecnej i právnej stránke a kde hrozí väčšia ujma na právach účastníkov, ako to je v sporoch s minimálnou hodnotou. Vychádzajúc z uvedeného aj konanie o ústavnej sťažnosti v prípadoch, kde ide o minimálnu hodnotu sporu, by neúčelne vyťažovalo kapacity ústavného súdu na úkor konaní, v ktorých skutočne hrozí zásadné porušenie základných a iných práv účastníkov.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sťažovateľky v celosti sa ústavný súd jej ďalšími nárokmi nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2015